

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 1 2 7 0 1 2 1

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Sreda, 31. avgust 2011 / 60 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.
Kandidat dobi list za odgovore.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 30 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden eno (1) točko.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

Navodilo: Pri vsaki od naslednjih tridesetih nalog je navedenih pet trditev, med katerimi je pravilna oziroma najbolj pravilna samo ena. Z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom obkrožite črko pred trditvijo, ki je glede na vprašanje po vašem mnenju pravilna. Če boste obkrožili napačno, več kot eno ali če ne obkrožite nobene, se šteje, da ste na vprašanje odgovorili napačno. Za vsako pravilno rešitev dobite 1 točko. Izbrano trditev označite enako tudi na priloženem (rdečem) listu za odgovore. Upoštevajte navodila za izpolnjevanje priloženega lista.

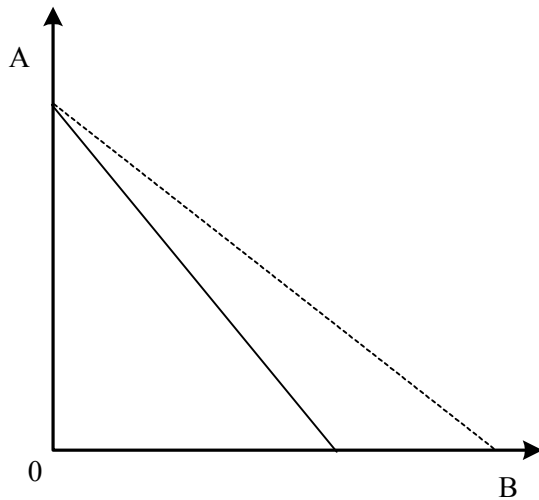
01. Temeljna ekonomska vprašanja se pojavljajo:

- A v gospodarstvih, v katerih nimajo veliko naravnih bogastev;
- B v gospodarstvih, v katerih se ukvarjajo predvsem s kmetijstvom;
- C samo v zelo revnih gospodarstvih;
- D v vseh gospodarstvih;
- E samo v gospodarstvih, ki so v gospodarski krizi.

02. Dejstvo, da lahko nekatere potrebe zadovoljimo s substitutnimi dobrinami, pomeni, da:

- A se potreba zadovolji, ko porabimo določeno količino ustreznih dobrin;
- B lahko potrebo zadovoljimo z različnimi dobrinami;
- C lahko potrebo zadovoljimo izključno z več dobrinami hkrati;
- D se nekatere potrebe obnavljajo, druge pa so trajne;
- E se dosedanje potrebe razvijajo in zahtevajo vse popolnejše zadovoljevanje.

03. Slika prikazuje premico cene.

Sprememba premice cene je nastala, ker se je:

- A zvišala cena dobrine A,
- B zvišala cena dobrine B,
- C znižala cena dobrine A,
- D znižala cena dobrine B,
- E povečal dohodek prebivalcev.

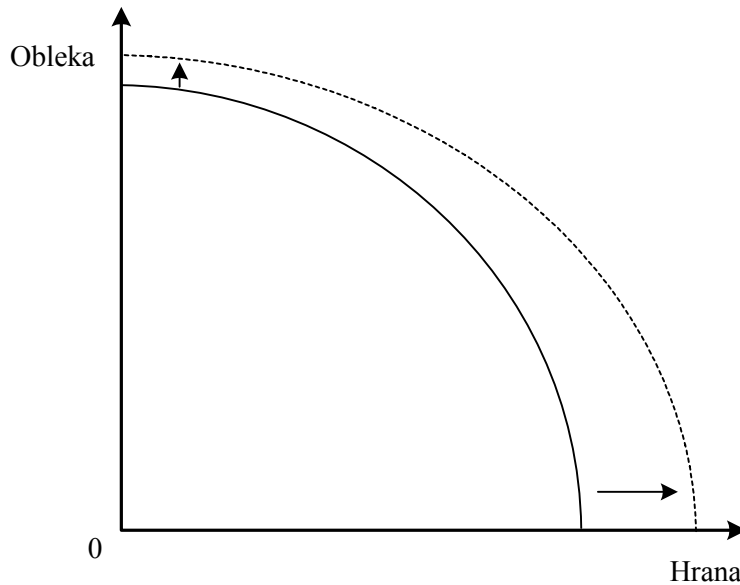
04. V preglednici imamo podane vrednosti celotne koristnosti, ki jo je imela Iva ob pitju limonade:

Število kozarcev limonade	0	1	2	3	4	5
Celotna koristnost	0	4	7	9	10	10

Mejna koristnost, ki jo je občutila Iva, ko je popila četrti kozarec limonade, znaša:

- A 0
- B 1
- C 2
- D 9
- E 10

05. Slika prikazuje transformacijsko krivuljo nekega gospodarstva, ki proizvaja obleko in hrano:

Premik krivulje pomeni, da:

- A so zaradi podražitve obleke in hrane na trgu proizvajalci povečali ponudbo obleke in hrane;
- B se je v gospodarstvu povečala produktivnost za 20 %;
- C so zaradi pocenitve hrane in obleke kupci pripravljeni kupiti več teh dobrin;
- D se je povečala produktivnost v proizvodnji obeh dobrin, vendar bolj v proizvodnji hrane;
- E se je povečal dohodek potrošnikov v tem gospodarstvu.

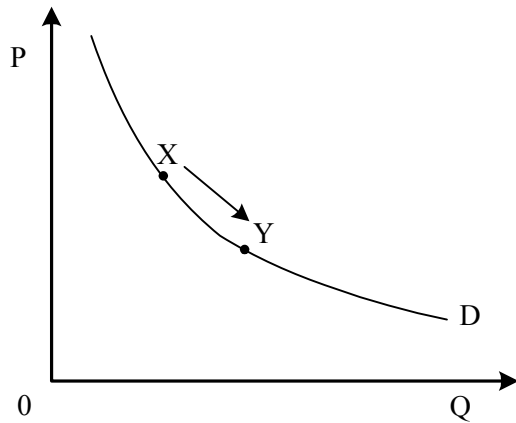
06. Za proizvodnjo v podjetju Hiša, d. o. o., poznamo stroške, ki jih prikazuje preglednica:

Obseg proizvodnje (Q)	Fiksni (stalni) stroški (FC) v denarnih enotah	Variabilni (spremenljivi) stroški (VC) v denarnih enotah
1	400	100
2	400	260
3	400	400
4	400	600
5	400	900
6	400	1400

Mejni stroški (MC) pete enote proizvoda so:

- A 0 denarnih enot,
- B 300 denarnih enot,
- C 400 denarnih enot,
- D 600 denarnih enot,
- E 1300 denarnih enot.

07. Slika prikazuje spremembo obsega povpraševanja po mobilnih telefonih.

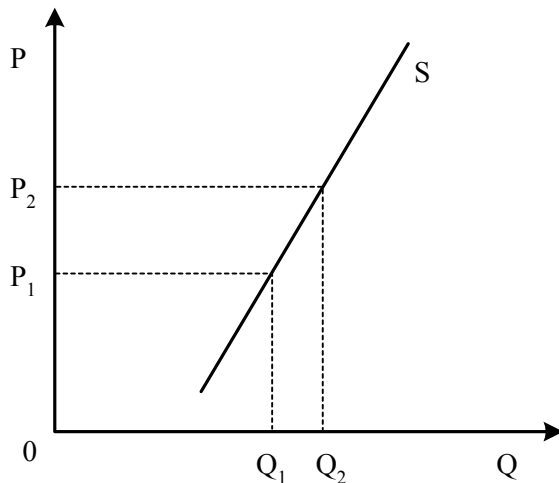
Premik iz točke X v točko Y na krivulji povpraševanja (D) najbolje opisuje naslednja trditev:

- A obseg povpraševanja po mobilnih telefonih se je povečal, ker se je znižala cena mobilnih telefonov;
- B obseg povpraševanja po mobilnih telefonih se je povečal, saj lahko s sodobnimi mobilnimi telefoni uporabniki pošiljajo sporočila, poslušajo glasbo, fotografirajo, dostopajo do vsebin na svetovnem spletu;
- C obseg povpraševanja po mobilnih telefonih se je povečal, saj omogočajo uporabnikom, da so dosegljivi povsod;
- D obseg povpraševanja po mobilnih telefonih se je povečal, saj zaradi visoke naročnine vse več uporabnikov odpoveduje klasične telefonske priključke;
- E zaradi dobrega gospodarskega položaja so se zvišale realne plače zaposlenih, kar je povzročilo, da se je obseg povpraševanja po mobilnih telefonih povečal.

08. Na ravnanje potrošnikov, ki se kaže v njihovem povpraševanju po dobrinah, vpliva več dejavnikov. Med subjektivne dejavnike povpraševanja po smučarski opremi uvrščamo:

- A cene smučarskih vozovnic,
- B cene opreme za deskanje na snegu,
- C denarni dohodek potrošnikov,
- D snežne razmere na slovenskih smučiščih,
- E želje potrošnikov po smučanju kot načinu rekreacije.

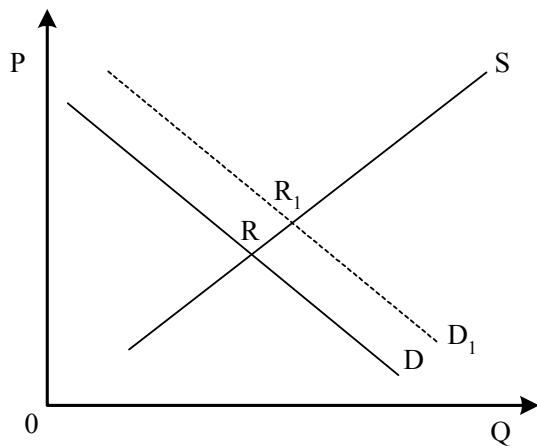
09. Slika prikazuje krivuljo ponudbe jedilnega olja.

Ugotovimo lahko, da je ponudba pri zvišanju cene jedilnega olja s P_1 na P_2 :

- A popolnoma neelastična,
- B neelastična,
- C usklajeno elastična,
- D elastična,
- E popolnoma elastična.

10. Slika prikazuje trg otroških igrač v Mazuriji.

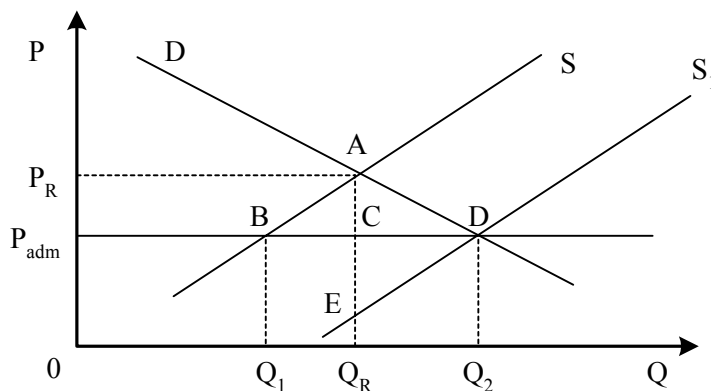
Premik krivulje iz D v D_1 je lahko posledica:

- A občutnega zvišanja življenjskih stroškov v Mazuriji;
- B odločitve porabnikov, da bodo namesto otroških igrač kupovali sladkarije;
- C bližajočih se novoletnih praznikov;
- D odprave carinskih omejitev na uvoz igrač iz Kitajske;
- E zvišanja proizvodnih stroškov in posledično zvišanja cen igrač.

11. V turistični agenciji Vagabund, d. o. o., so ugotovili, da se ob 10-odstotnem zvišanju dohodkov porabnikov povpraševanje po turističnih potovanjih poveča za 27,3 %. Zato lahko trdimo, da so turistična potovanja:

- A inferiorna dobrina,
- B luksuzna dobrina,
- C normalna dobrina,
- D subjektivna dobrina,
- E substitutna dobrina.

12. Slika prikazuje trg mleka v državi Grandiji.

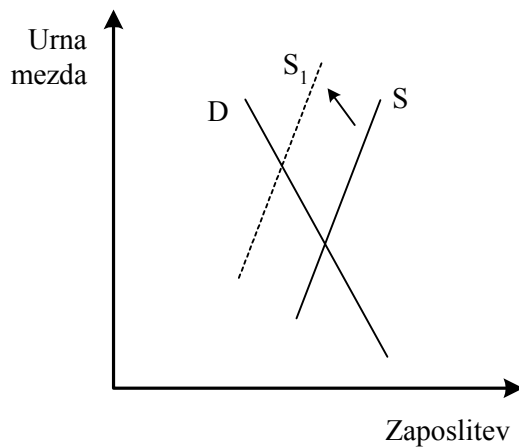
Da bi vlada zagotovila mleko tudi najrevnejšim prebivalcem, je določila administrativno ceno in sprejela ustrezne ukrepe za povečanje ponudbe mleka. Novo ravnotežje se bo oblikovalo:

- A v točki A,
- B v točki B,
- C v točki C,
- D v točki D,
- E v točki E.

13. Reproductivna funkcija razdelitve pomeni, da delež posameznika v razdelitvi:

- A določa njegov položaj v družbi;
- B predstavlja spodbudo proizvajalcem, da bodo zaradi boljšega zadovoljevanja potreb več in bolje delali;
- C omogoča pravično razdelitev dobrin med posamezne člane družbe;
- D zagotavlja proizvajalcu sodelovanje pri razdelitvi dobrin;
- E zagotavlja obstoj proizvajalca in njegove družine.

14. Slika prikazuje trg delovne sile v državi.

Premik krivulje S v S_1 je posledica tega, da:

- A je zaradi gospodarske krize propadlo veliko podjetij;
- B se je zaradi večjega uvoza zmanjšala domača proizvodnja;
- C so se sindikati in delodajalci dogovorili za višjo mezo;
- D je država uzakonila najdaljši delavnik, ki je za 3 ure na teden krajši kakor prej;
- E je država odpravila omejitve za zaposlovanje tujcev.

15. Profitno mero, ki je temeljni kazalec uspešnosti poslovanja podjetja, izračunamo kot razmerje med:

- A stroški in dohodkom podjetja,
- B dobičkom in dohodkom podjetja,
- C dobičkom in vloženim kapitalom podjetja,
- D dobičkom in stroški podjetja,
- E stroški in vloženim kapitalom podjetja.

16. Diferencialna renta je dohodek lastnikov zemljišč, ki:

- A oddajajo svojo zemljo v najem;
- B oddajajo svojo zemljo v najem sposobnejšim podjetnikom;
- C so rodovitnejša od najslabšega še obdelanega zemljišča;
- D sami obdelujejo svoje zemljišče;
- E pridelujejo hrano, po kateri je veliko povpraševanje, zato na trgu dosega visoko ceno.

17. Nakup tankov za potrebe domače vojske sodi med:

- A osebno porabo vseh državljanov,
- B skupno porabo,
- C reproduktivno porabo,
- D splošno porabo,
- E manj nujno porabo.

18. Jure je uporabil denar kot plačilno sredstvo, ko je:

- A kupil avto za 15 000 evrov;
- B povedal prijatelju, da je njegov avto stal 15 000 evrov;
- C povedal prijatelju, da si je v banki izposodil 5000 evrov za nov avto;
- D povedal prijatelju, da je prihranil že 5000 evrov za nov avto;
- E plačal državi 780 evrov davka.

19. V razvoju strukture dejavnosti v svetovnem gospodarstvu velja:

- A sprva je bila ključna dejavnost obrt, nato kmetijstvo, industrija in danes storitve;
- B dolgo je prevladovalo kmetijstvo, sledi pa mu obdobje ključne vloge storitev;
- C vse do 18. stoletja je prevladovala proizvodnja hrane, nato industrija in potem storitve;
- D vse do 18. stoletja so bile različne dejavnosti enako pomembne, nato je prevladala industrija;
- E v vsem razvoju prevladuje proizvodnja izdelkov, storitve nikoli niso ključna dejavnost.

20. Za vlogo mikroelektronike v sodobni proizvodnji je značilno, da omogoča:

- A enakomerno, stabilno uvajanje novih modelov proizvodov;
- B raznovrstnejšo, ne pa tudi cenejšo proizvodnjo;
- C večji nadzor neposrednih proizvajalcev nad potekom proizvodnje, zato pa otežuje nadzor vodstev podjetij;
- D prilagajanje proizvodov in storitev posameznim skupinam kupcev;
- E optimiranje proizvodnje na račun večjih zalog.

21. Za delniški sistem z učinkovito borzo velja, da:

- A omogoča veliko razpršenost lastništva v korporacijah;
- B zagotavlja vsem delniškim družbam približno enako profitno mero zaradi velike mobilnosti kapitala;
- C omogoča novim podjetjem, da brez tveganja pridejo do potrebnega kapitala za razvoj;
- D zagotavlja menedžerjem, da postopno pridejo do kontrolnega paketa delnic v podjetjih;
- E pri financiranju podjetij v celoti nadomešča vlogo poslovnih bank, ki se tako ukvarjajo le še s kreditiranjem prebivalstva.

22. Za velike kapitaliste je v zreli kapitalistični družbi značilno, da:

- A imajo pretežni del svojega kapitala naložen v industrijskih podjetjih, ker je proizvodnja izdelkov donosnejša od storitev;
- B razporedijo svoj kapital med finančne organizacije (banke in zavarovalnice), industrijska in trgovska podjetja;
- C imajo med naložbami veliko vlaganja v kmetijsko proizvodnjo in rudarstvo, ker so surovine bistvene za donosno proizvodnjo;
- D veliko vlagajo v nova podjetja, ker pričakujejo, da bodo nekoč zrasla in postala pomembna v gospodarstvu;
- E vlagajo le v finančne organizacije, saj z njihovimi posojili nadzorujejo druga podjetja.

23. Menedžersko revolucijo v 30. letih prejšnjega stoletja je povzročilo predvsem naslednje dejstvo:

- A da so imeli menedžerji največ znanja za uspešno vodenje velikih podjetij;
- B da so lastniki dali prednost odločanju o vlaganju svojega kapitala in jih ni več zanimalo neposredno operativno vodenje podjetij;
- C da so se nasledniki nekdanjih podjetnikov najbolj posvetili dobrodelni dejavnosti;
- D da so velike korporacije z razvejeno proizvodno sestavo postale nezanimive za vodenje, če menedžer nima neposrednih izkušenj z različnimi dejavnostmi;
- E razpršenost lastništva delnic in vse večja vloga institucionalnih lastnikov.

24. Za konkurencu v začetku 21. stoletja je značilno, da je:

- A zaradi veliko novih podjetij ponovno zelo podobna učinkoviti, prosti konkurenci;
- B vse bolj mednarodna, globalna konkurenca, saj se razvija in vanjo vključuje vse več novih gospodarstev z vseh celin;
- C v vse večjem delu dejavnosti precej podobna monopolni konkurenci zaradi velikih podjetij, ki so nastala z združitvijo manjših podjetij;
- D povezana z živahno cenovno konkurencu, saj so proizvodi po kakovosti zelo podobni, razlike med njimi so le v ceni (tudi zaradi velikih popustov v trgovinah);
- E izrazito povezana z intenzivnim oglaševanjem, ki povzroča velike stroške, zato so izdelki dražji, kakor so bili v prejšnjem obdobju.

25. Za državo blaginje je značilno, da zagotavlja:

- A vsem državljanom približno enak dohodek s progresivnim obdavčenjem;
- B reševanje življenjskih problemov predvsem premožnim prebivalcem, ki si to lahko privoščijo zaradi visokih dohodkov in državnih podpor;
- C javne dobrine in storitve za državljane, hkrati pa uravnavanje zasebnih dejavnosti in spreminjanje življenjskih razmer posameznikov in družbenih skupin;
- D velike koristi za večino prebivalstva, zlasti na račun podjetij, ki od take države nimajo nobene koristi;
- E velika neposredna vlaganja podjetij iz tujine, ki jim koristijo dobro organizirano zdravstvo in izobraževanje ter državne spodbude za nova podjetja.

26. Če se je v državi A v preteklem letu nominalni BDP zmanjšal, realni pa povečal, vemo, da:

- A so obrestne mere v državi rasle počasneje od stopnje inflacije,
- B je država uvozila več dobrin kakor izvozila,
- C je imela država inflacijo,
- D je imela država deflacijo,
- E so se cene v državi povečale manj kakor dohodki zaposlenih.

27. Največji delež v javnofinančnih prihodkih v Sloveniji zavzemajo:

- A plače in izdatki zaposlenim,
- B denarne kazni za pravne in fizične osebe,
- C davki,
- D transferji posameznikom in gospodinjstvom,
- E investicijski prihodki.

28. Primanjkljaj v slovenski trgovinski bilanci bi se zmanjšal, če bi:

- A se povečalo število tujih turistov v Sloveniji,
- B slovenska vlada zmanjšala proračunski primanjkljaj,
- C Banka Slovenije vodila omejevalno denarno politiko,
- D se izvoz blaga iz Slovenije povečal bolj kakor uvoz blaga vanjo,
- E slovenska podjetja proizvedla več dobrin.

29. Centralna banka je prodala na odprtem trgu večjo količino državnih obveznic. Zato:

- A bodo poslovne banke zmanjšale količino danih posojil,
- B bodo poslovne banke povečale količino danih posojil,
- C se bo povečala količina denarja v obtoku,
- D se bo povečala količina gotovine v obtoku,
- E se bo povečala temeljna obrestna mera.

30. Med najpogostejše oblike necarinske zaščite domačih proizvajalcev sodi(jo):

- A predpisani znesek, ki ga lastnik blaga plača državi, ko blago prečka državno mejo;
- B olajšave pri uvozu tujega kapitala;
- C subvencije domačim podjetjem;
- D restriktivna fiskalna politika;
- E olajšave pri uvozu blaga iz tujine.

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran